

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

22. december 2022*

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde på det civilretlige område – retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning (EU) nr. 1215/2012 – artikel 1, stk. 1 – begrebet »det civil- og handelsretlige område« – søgsmål anlagt af en offentlig myndighed med påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis, og om, at denne praksis skal sanktioneres og bringes til ophør«

I sag C-98/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) ved afgørelse af 2. februar 2022, indgået til Domstolen den 14. februar 2022, i sagen

Eurelec Trading SCRL,

Scabel SA

mod

Ministre de l'Économie et des Finances,

procesdeltagere:

Groupement d'achat des centres Édouard Leclerc (GALEC),

Association des centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC),

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan (refererende dommer), og dommerne N. Piçarra og N. Jääskinen,

generaladvokat: N. Emiliou

justitssekretær: A. Calot Escobar,

* Processprog: fransk.

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Eurelec Trading SCRL ved avocats H. Boularbah, J. Derenne og O. Laude,
- Scabel SA ved avocats D. De Sart og M. Dupont,
- Groupement d'achat des centres Édouard Leclerc (GALEC) og Association des centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC) ved avocats G. Parleani og O. Parleani,
- den franske regering ved A. Daniel og A.-L. Desjonquères, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved S. Noë og W. Wils, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Eurelec Trading SCRL (herefter »Eurelec«) og Scabel SA, der er selskaber med hjemsted i Belgien, og på den anden side ministre de l'Économie et des Finances (økonomi- og finansministeren, Frankrig) vedrørende en konkurrencebegrænsende praksis over for leverandører med hjemsted i Frankrig.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Tiende betragtning til forordning nr. 1215/2012 har følgende ordlyd:
»Denne forordnings anvendelsesområde bør omfatte alle de vigtigste spørgsmål på det civil- og handelsretlige område, bortset fra visse velafgrænsede spørgsmål [...]«
- 4 Forordningens artikel 1, der er indeholdt i forordningens kapitel I med overskriften »Anvendelsesområde og definitioner«, fastsætter følgende i stk. 1:
»Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset rettens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender eller statens ansvar for handlinger og undladelser under udøvelse af statsmagt (acta jure imperii).«

Fransk ret

- 5 Bog VI i code de commerce (handelslov) har i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »handelsloven«), overskriften »Fri prisfastsættelse og konkurrence« og indeholder bl.a. afsnit IV med overskriften »Gennemsigtighed, konkurrencebegrænsende praksis og anden forbudt praksis«. Handelslovens artikel L 442-6, som er indeholdt i nævnte afsnit IV, bestemmer:

»I. Enhver producent, handlende, industrivirksomhed eller person opført i erhvervsregistret pådrager sig ansvar og skal betale erstatning for den skade, der er forvoldt som følge af:

[...]

2° handlinger, hvorved en handelspartner underlægges eller forsøges underlagt forpligtelser, der skaber en betydelig ubalance mellem parternes rettigheder og forpligtelser

[...]

III. Sagen anlægges ved den kompetente civil- eller handelsret af enhver person, der godtgør at have interesse i sagen, af anklagemyndigheden, af økonomiministeren eller af formanden for Autorité de la concurrence [(konkurrencemyndighed)], såfremt sidstnævnte i de tilfælde, der henhører under dennes kompetence, konstaterer en praksis som nævnt i denne artikel.

I forbindelse med dette søgsmål kan økonomiministeren og anklagemyndigheden for den retsinstans, ved hvilken sagen er anlagt, nedlægge påstand om, at det fastslås, at den praksis, som er nævnt i denne artikel, skal bringes til ophør. De kan også med hensyn til alle disse former for praksis nedlægge påstand om, at det fastslås, at klausulerne eller kontrakterne er ulovlige, og fremsætte krav om tilbagesøgning af uretmæssigt udbetalte beløb. De kan ligeledes nedlægge påstand om pålæggelse af en bøde, som ikke må overstige 5 mio. EUR. Denne bøde kan dog forhøjes til tre gange størrelsen af det beløb, som er blevet uretmæssigt udbetalt, eller – på en måde, der står i et rimeligt forhold til de fordele, som tilsidesættelsen har medført – til 5% af den omsætning eksklusive skatter og afgifter, som den, der har anvendt denne praksis, genererede i Frankrig i løbet af den senest afsluttede regnskabsperiode, som gik forud for den regnskabsperiode, hvor den i nærværende artikel omhandlede praksis blev anvendt. Der kan ligeledes nedlægges påstand om erstatning for forvoldte skader. [...]

[...]«

- 6 Afsnit V i handelslovens bog VI har overskriften »Undersøgelser« og indeholder denne lovs artikel L 450-1 – L 450-10.

- 7 Nævnte lovs artikel L 450-1, II, fastsætter:

»Embedsmænd, der er bemyndiget hertil af økonomiministeren, kan foretage de undersøgelser, som er nødvendige med henblik på gennemførelse af bestemmelserne i denne bog.«

- 8 Ifølge handelslovens artikel L 450-4, stk. 1, kan de i lovens artikel L 450-1 nævnte ansatte med tilladelse fra en retsinstans og under dennes tilsyn foretage kontrolbesøg hvor som helst samt beslaglægge dokumenter og datamedier i forbindelse med undersøgelser, som bl.a. økonomiministeren har anmodet om.

9 Lovens artikel L 450-8 bestemmer:

»Med fængsel i to år og en bøde på 300 000 EUR straffes enhver, der på nogen som helst måde stiller hindringer i vejen for udøvelsen af de opgaver, som de i artikel L 450-1 nævnte ansatte skal varetage i henhold til nærværende bog.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 10 Eurelec, et belgisk selskab, er en prisforhandlings- og indkøbscentral, der er oprettet af E. Leclerc-koncernen og Rewe-koncernen, som henholdsvis er et fransk og et tysk kooperativ af erhvervsdrivende.
- 11 Scabel, som er et belgisk selskab, fungerer som mellemed mellem Eurelec og Leclerc-koncernens regionale franske og portugisiske indkøbscentraler og har en rolle som leverandør af administrative og tekniske tjenesteydelser for Eurelec.
- 12 Groupement d'achat des centres Édouard Leclerc (GALEC) er Leclerc-koncernens nationale indkøbscentral, der forhandler de årlige rammekontrakter med de franske leverandører, idet disse rammekontrakter gennemføres af de regionale indkøbscentraler.
- 13 Association des centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC) varetager udarbejdelsen af langtidsstrategien for Mouvement E. Leclerc og var initiativtager til alliancen mellem mærkerne E. Leclerc og Rewe i Europa.
- 14 Mellem 2016 og 2018 foretog økonomi- og finansministeren en undersøgelse, som foranledigede denne til at nære mistanke om, at Eurelec havde anvendt en potentielt konkurrencebegrænsende praksis i Belgien over for leverandører etableret i Frankrig. Ifølge denne undersøgelse tvang Eurelec nemlig leverandørerne til at acceptere prisnedsættelser uden modydelse, hvilket er i strid med handelsloven, og pålagde dem at anvende belgisk lov på indgåede kontrakter med henblik på at omgå fransk ret.
- 15 Idet økonomi- og finansministeren var af den opfattelse, at den mistænkte praksis var blevet bekræftet af de kontrolbesøg og de beslaglæggelser af dokumenter, som var blevet foretaget i GALEC's og ACDLEC's lokaler i løbet af februar 2018, anlagde denne minister, i medfør af handelslovens artikel L 442-6, ved stævningsmandsakt af 19. juli 2019 og af 27. september 2019 sag mod Eurelec, Scabel, GALEC og ACDLEC ved tribunal de commerce de Paris (handelsretten i Paris, Frankrig) med påstand om, at denne retsinstans skulle fastslå, at denne praksis pålagde deres handelspartnere forpligtelser, der skabte en betydelig ubalance mellem parternes rettigheder og forpligtelser, samt skulle pålægge disse selskaber at bringe den nævnte praksis til ophør og pålægge de nævnte selskaber bl.a. at betale en bøde. De sagsøgte selskaber fremsatte en indsigelse om, at de franske domstole i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 1215/2012 ikke havde kompetence til at træffe afgørelse i det af økonomi- og finansministeren anlagte søgsmål, for så vidt som det var rettet mod Eurelec og Scabel, der er selskaber med hjemsted i Belgien.
- 16 Ved mellemdom af 15. april 2021 forkastede tribunal de commerce de Paris (handelsretten i Paris) indsigelsen om manglende kompetence og erklærede sig kompetent til at påkende sagen.

- 17 Eurelec og Scabel har iværksat appel til prøvelse af den nævnte dom ved cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig), som er den forelæggende ret, idet de har gjort gældende, at det af økonomi- og finansministeren anlagte søgsmål ikke henhører under »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i forordning nr. 1215/2012, og at den nævnte retsinstans følgelig savnede kompetence, for så vidt som søgsmålet var anlagt mod dem.
- 18 Økonomi- og finansministeren er af den opfattelse, at den pågældendes påstande er omfattet af det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 1215/2012. Eftersom formålet med det anlagte søgsmål er at forsvare den offentlige økonomiske orden i Frankrig, er den nævnte minister af den opfattelse, at påkendelsen af sagen bør være forbeholdt de franske retsinstanser. Hvad angår anvendelsen af sine undersøgelsesbeføjelser finder ministeren det nødvendigt at sondre mellem undersøgelsesfasen og den retslige procedure, idet den pågældende har gjort gældende, at kriteriet for, hvornår forordning nr. 1215/2012 finder anvendelse, er den måde, hvorpå disse beviser anvendes, og ikke fremgangsmåden for indsamling heraf. Økonomi- og finansministeren har endelig tilføjet, at behandlingen af den pågældendes søgsmål sker på lige fod med de sagsøgte selskaber, for så vidt som ministeren også er underlagt de regler i den civile retsplejelov, der finder anvendelse på alle sagens parter.
- 19 På denne baggrund har cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal »det civil- og handelsretlige område« som defineret i artikel 1, stk. 1, i [forordning nr. 1215/2012] fortolkes således, at denne forordnings anvendelsesområde omfatter et søgsmål – og den retsafgørelse, der træffes på grundlag heraf – i) som [økonomi- og finansministeren] har anlagt på grundlag af [handelslovens] artikel L 442-6, [...] I, nr. 2), [...] mod et belgisk selskab, ii) hvori der er nedlagt påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis, at denne praksis bringes til ophør, og at den formodede ophavsmand til denne praksis pålægges at betale en bøde, og iii) som støttes på beviser, der er indhentet ved hjælp af særlige undersøgelsesbeføjelser?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 20 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« i denne bestemmelses forstand omfatter et søgsmål, som en offentlig myndighed i en medlemsstat anlægger mod selskaber med hjemsted i en anden medlemsstat med påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis i forhold til de leverandører, som er etableret i den førstnævnte medlemsstat, og om, at denne praksis sanktioneres og bringes til ophør, når denne offentlige myndighed udøver undersøgelsesbeføjelser eller beføjelser til at træffe retlige foranstaltninger, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner.
- 21 I denne henseende fremgår det af Domstolens praksis, at selv om visse tvister mellem en offentlig myndighed og en privatperson kan henhøre under anvendelsesområdet for forordning nr. 1215/2012, forholder det sig anderledes, når den offentlige myndighed udøver offentligretlige beføjelser (dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

- 22 Hvis en af parterne i tvisten udøver offentligretlige beføjelser, fordi denne part udøver beføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner, er en sådan tvist således udelukket fra »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 (dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Heraf følger, at for at fastslå, om et område er omfattet af begrebet »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 og følgelig af anvendelsesområdet for denne forordning, er det nødvendigt at afgøre, hvilket retsforhold der består mellem parterne i tvisten, og genstanden for denne tvist, eller alternativt at undersøge, på hvilket grundlag og efter hvilke nærmere regler søgsmålet er iværksat (dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 Begrebet »det civil- og handelsretlige område« omfatter således et søgsmål mellem myndighederne i én medlemsstat og erhvervsdrivende, der er hjemmehørende i en anden medlemsstat, i hvilken forbindelse disse myndigheder har nedlagt principal påstand om, at det fastslås, at der foreligger overtrædelser, som udgør urimelig – og angiveligt ulovlig – handelspraksis, og at det fastslås, at denne praksis skal bringes til ophør, samt, som supplerende påstand, at det fastslås, at der skal træffes foranstaltninger til offentliggørelse, og at der pålægges en tvangsbøde (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 64).
- 25 Dette er derimod ikke tilfældet for så vidt angår en påstand om at få tillagt kompetence til at konstatere fremtidige overtrædelser ved en almindelig rapport udfærdiget af en tjenestemand ved den pågældende offentlige myndighed, idet denne påstand reelt vedrører beføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, som finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 62).
- 26 I det foreliggende tilfælde fremgår det for det første af forelæggelsesafgørelsen, at det i hovedsagen omhandlede søgsmål, der har til formål at beskytte den offentlige økonomiske orden i Frankrig, er blevet anlagt på grundlag af beviser, der er indhentet i forbindelse med kontrolbesøg i lokaler og beslaglæggelse af dokumenter. Sådanne undersøgelsesbeføjelser er, selv om udøvelsen heraf forinden skal godkendes af en retsinstans, imidlertid for vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, navnlig fordi de ikke kan håndhæves af privatpersoner, og fordi det af de relevante nationale bestemmelser fremgår, at enhver, der stiller hindringer i vejen for udøvelsen af sådanne foranstaltninger, straffes med fængsel og en bøde på 300 000 EUR.
- 27 For det andet er der i søgsmålet i hovedsagen bl.a. nedlagt påstand om, at der pålægges en bøde i henhold til handelslovens artikel L 442-6, III, andet afsnit. Selv om det er korrekt, at en sådan bøde skal pålægges af den kompetente retsinstans, er det imidlertid kun økonomiministeren og anklagemyndigheden, som kan nedlægge påstand om pålæggelse heraf. Navnlig forholder det sig i medfør af handelslovens artikel L 442-6 således, at offeret for konkurrencebegrænsende praksis kun kan anlægge sag med påstand om erstatning for den skade, der er forvoldt som følge af denne praksis, og om, at denne praksis bringes til ophør, eller om, at det fastslås, at den pågældende klausul er ugyldig.
- 28 I denne henseende adskiller det i hovedsagen omhandlede søgsmål sig fra det søgsmål, som blev anlagt i den sag, der gav anledning til dom af 16. juli 2020, Movic m.fl. (C-73/19, EU:C:2020:568), for så vidt som det i den nævnte sag forholdt sig således, at de kompetente offentlige myndigheder

ikke havde nedlagt påstand om pålæggelse af en bøde over for de selskaber, der blev foreholdt lovovertrædelser af handelsmæssig art, men alene om, at der blev udstedt et påbud om at bringe lovovertrædelserne til ophør, hvilken mulighed de berørte parter og forbrugerbeskyttelsesorganisationer også var indrømmet (jf. i denne retning dom af 16.7.2020, Movic m.fl., C-73/19, EU:C:2020:568, præmis 48).

- 29 Under disse omstændigheder handler økonomi- og finansministeren ved iværksættelsen af det i hovedsagen omhandlede søgsmål »under udøvelse af statsmagt (acta jure imperii)« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012, således at dette søgsmål ikke er omfattet af begrebet »det civil- og handelsretlige område« i den nævnte bestemmelses forstand, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 30 Henset til det ovenstående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« i denne bestemmelses forstand ikke omfatter et søgsmål, som en offentlig myndighed i en medlemsstat anlægger mod selskaber med hjemsted i en anden medlemsstat med påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis i forhold til de leverandører, som er etableret i den førstnævnte medlemsstat, og om, at denne praksis sanktioneres og bringes til ophør, når denne offentlige myndighed udøver beføjelser til at træffe retlige foranstaltninger eller undersøgelsesbeføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner.

Sagsomkostninger

- 31 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 1, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

skal fortolkes således, at

begrebet »det civil- og handelsretlige område« i denne bestemmelses forstand ikke omfatter et søgsmål, som en offentlig myndighed i en medlemsstat anlægger mod selskaber med hjemsted i en anden medlemsstat med påstand om, at det fastslås, at der foreligger en konkurrencebegrænsende praksis i forhold til de leverandører, som er etableret i den førstnævnte medlemsstat, og om, at denne praksis sanktioneres og bringes til ophør, når denne offentlige myndighed udøver beføjelser til at træffe retlige foranstaltninger eller undersøgelsesbeføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, der finder anvendelse i forholdet mellem privatpersoner.

Underskrifter